

Nationalmuseets etnografiske Samling 1933.

Geografisk Tidsskrift, Bind 37 (1934)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0037-PDF/gto_0037_68701.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=68701>

pdf genereret den : 22/5-2008

Nationalmuseets etnografiske Samling 1933.

Den etnografiske Samling lever i disse Aar under Nybygningens og Nyordningens Tegn. Der arbejdes imidlertid med for ringe Midler til Medhjælp, og vi maa derfor stille Publikums Taalmodighed paa Prøve, inden de Forøgelser, der omtales i efterfølgende Beretning, kan blive alment tilgængelige. Saa meget mere maa det paa-skønnes, at Frk. A. L. Sidenius paa ny i denne Vinter har stillet sin Arbejdskraft til Raadighed uden Vederlag.

I Aarets Løb toges der fat paa Nedrivningen af de sidste Bygninger paa den Grund, hvor de etnografiske Samlinger skal have til Huse, og det er at haabe, at den nye Museumsbygning vil kunne være under Tag i Løbet af 1934. Imidlertid arbejdes der paa Sagernes Opstilling i den Del af Museumskarréen, som er færdigbygget. Hosstaaende Afbildning (Fig. 1) vil give Indtryk af et enkelt af Rummene i den japanske Afdeling, det, der indeholder Cloisonné-arbejde, Bronze og Porcelæn, under den høje Billedramme ses en af de med Dekoration i Guldlak og Perlemor prydede Kister, som hører til det kgl. Kunstkammers ældste Bestand, og som vides at have været opbevaret der kort efter Kong Frederik III's Død.

Vort Museums Midler tillader os kun i sjældne Tilfælde at gøre Indkøb paa det europæiske Marked; en enkelt Erhvervelse derfra vilde let overstige vort Aarsbudget for flere Aar; vi har derfor al Grund til at være taknemlige for den Støtte, Ny Carlsbergfondet ved saadanne Lejligheder har ydet. Fondets Statuter tillader det imidlertid kun at støtte, hvad der kan henregnes under Kunst og Kunstindustri; for den almindelige Etnografi er Museet væsentlig henvist til den Bistand, som adskillige interesserede Danske yder ved at foretage Indsamlinger, hver paa sin Egn. Ikke blot økonomisk, men ogsaa videnskabeligt har dette en Fordel fremfor Indkøbet i Handelen i Europa, idet Sagerne oftest modtages med gode Oplys-

ninger om deres Brug og Tilvirkning som den, der sidder paa Stedet kan faa fra første Haand. De Tjenester, disse Mænd yder ikke alene vort Museum, men den etnografiske Videnskab, kan ikke

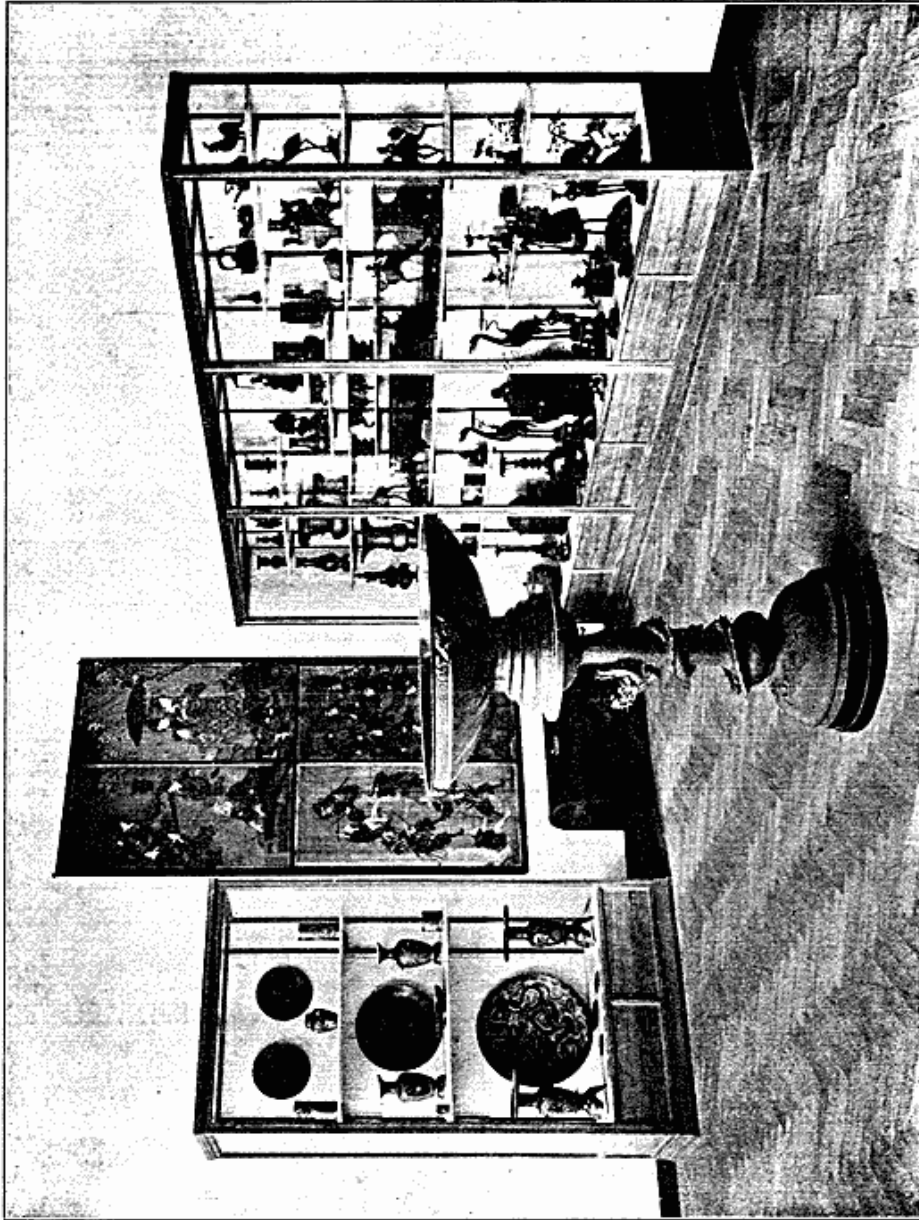

Fig. 1. Rum i den japanske Afdeling, indeholdende Cloissonnéarbejde og mindre Bronzesager.

noksom paaskønnes; det hænder oftere, at vi kan forsyne fremmede Videnskabsmænd, som beskæftiger sig med et specielt Emne, med Oplysninger, de ikke ad anden Vej har kunnet forskaaffe sig.

Museets danske Venner er ikke faa, dansk Virksomhed strækker sig videnom; men vil man afsætte deres Bosteder paa et Verdens-

kort, vil det dog kun syne som Smaapletter med uhyre Tomrum imellem. Det har derfor været af uvurderlig Betydning, at Museet i de senere Aar har oparbejdet Forbindelse med fremmede Videnskabsmænd og Museer, gennem hvilke vi har kunnet komme i Besiddelse af videnskabeligt Materiale fra Egne, hvor danske Mænd ikke findes, eller fra Ekspeditioner i ukendt Land. Til Trods herfor

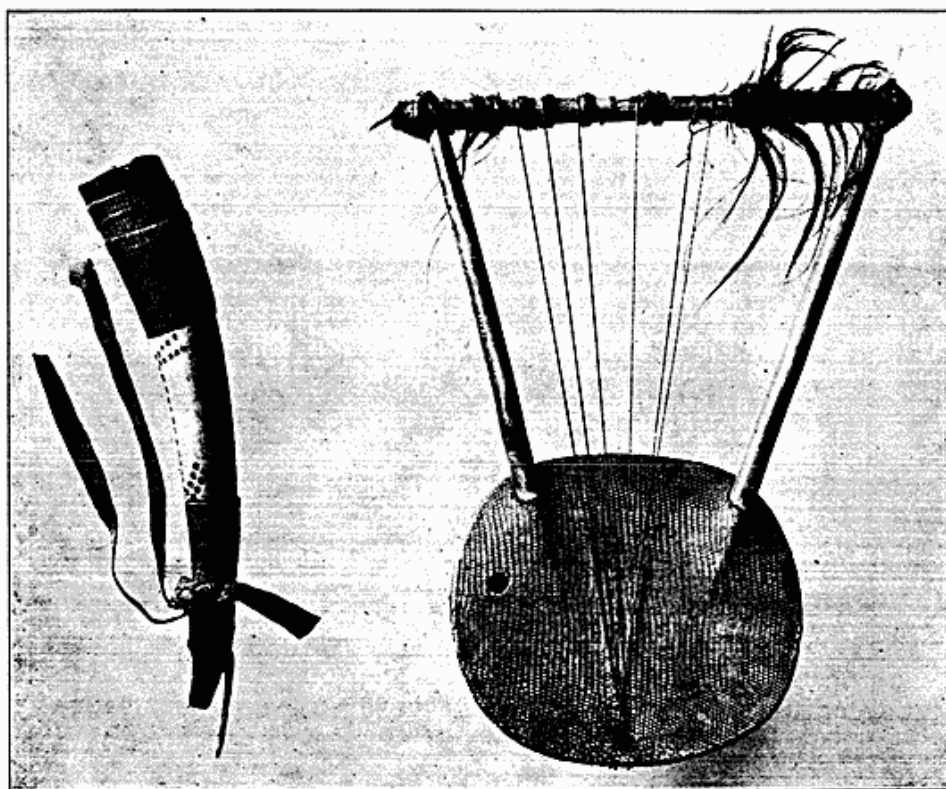

Fig. 2. Musikinstrumenter fra Uganda.

kan det dog ikke undgaas, at en Oversigt over et enkelt Aars Tilvækst vil faa et ret tilfældigt Præg.

Hovedstykket blandt Aarets Erhvervelser falder paa Afrika, en Kongestatuette fra Bakufolket i belgisk Kongo, som Museet ved Ny Carlsbergfondets Velvilje er kommet i Besiddelse af. Det er en ypperlig og anselig Træskulptur, 72 Cm. høj, og en stor Sjældenhed. Omkring Aar 1600 lod en Bakubahersker sin Statue udføre, og siden har en Del af hans Efterkommere fulgt hans Eksempel; vor hidrører antagelig fra det 18de Aarhundrede. Kun faa af disse Skulpturer er naaet til Europa; vort Eksemplar har den daværende Hersker Kwete Peshanga 1915 personlig skænket Fru V. Knauer, hvis Mand, Chr. Knauer, paa den Tid var Adjoint supérieur over

Kassaidistriktet, i hvilket Bakubafolket bor. Jfr. Afbildning og Tekst i: „Fra Nationalmuseets Arbejdsmark“ 1934.

De øvrige afrikanske Erhvervelser falder hovedsagelig paa Østafrika, hvorfra vore Samlinger i særlig Grad trængte til Forøgelse. Saaledes modtoges nogle Sager fra Frk. Johanne K. Larsen, Tanganjikaterritoret, som tidligere har øget, ja saa at sige grundlagt vor Samling fra Wanjamwesierne. Disse Sager hjembragtes af Missionær Edv. Petersen, som dertil føjede et Antal, han selv havde samlet. Ca. 50 særdeles gode Stykker fra Uganda er sendt af Museet i Cambridge i Bytte for eskimoiske Sager; et Par smukke Musikinstrumenter fra denne Samling er afbildet i Fig. 2. Ca. 20 Sager fra Kenya er indsamlede af Hr. Sidney Blom-Björner, og yderligere har man fra Museo Anthropologico i Firenze ved Bytte modtaget ca. 40 Stk. fra de italienske Kolonier i Afrika, særlig fra Sahostammen i det sydøstlige Eritrea. Endelig skal fremhæves, at Statens Museum for Kunst godhedsfuldt har deponeret til Opbevaring i Museet 3 Negerportrætter, henhørende til en Samling Malerier, som Fyrst Johan Moritz af Nassau-Siegen 1654 skænkede Kong Frederik III. De er efter al Sandsynlighed udført af den hollandske Maler Albert Eckhout, som ledsagede Fyrsten paa hans brasilianske Togt. Efter Modtagelsen af disse Billeder er nu samlet i Nationalmuseet alt, hvad der er bevaret af denne Gave. 2 Stykker er desværre gaaet tilgrunde ved Christiansborg Slots Brand 1794.

For Sydhavet er Aarets Tilvækst ikke stor. En Del Sager fra nyere Tid, særlig Vaaben, indeholdtes i en større Samling fra alle Verdensdele, som er modtaget fra vor faste Forbindelse, Dr. George G. Heye, Museum of the American Indian, New York i forventet Bytte for grønlandsk arkæologisk Materiale. Iøvrigt falder Forøgelsen paa Arkæologiens Omraade og skyldes vore 2 Forbindelser paa Tasmanien, Mr. I. S. Falkinder og Mr. R. V. Legge, som begge tidligere har sendt arkæologisk Materiale i Udveksling mod danske Oldsager. Mr. Legge sendte ca. 40 Stenredskaber fra Tasmanien og fra Victoria paa Australlandeet. Fra Mr. Falkinder overbragte en paa Tasmanien bosat Dansker, Hr. Klausen, som Gave ca. 20 Stensager fra Falmouth paa Øens Østkyst.

Fra Indonesien skyldes den aboslut største Tilvækst Hr. Overingeniør H. Birket-Smith og Frue, som i en Snes Aar har opholdt sig paa forskellige af de indiske Øer og i Løbet af den Tid skabt en fortræffelig Samling, som den har givet Tilsagn om at overlade Museet efter deres Død. Allerede nu har de dog afgivet henvend 40 Stykker, som paa en særdeles heldig Maade supplerer vor iøvrigt ikke ubetydelige indonesiske Samling. Hovedmængden hidrører fra Java,

men ogsaa Øerne Bali, Sumatra, Celebes og Borneo er repræsenterede. Blandt de javanske Sager maa særlig fremhæves en større Ganesafigur af Sten, et Minde fra Øens hinduiske Tid; endvidere en udskaaren og malet Trædekoration fra en Baad, udskaarne Dørprydelser og et Par meget store Masker. En interessant Bronzefigur, forestillende Burak, det vingede Dyr, der fører Muhammeda-

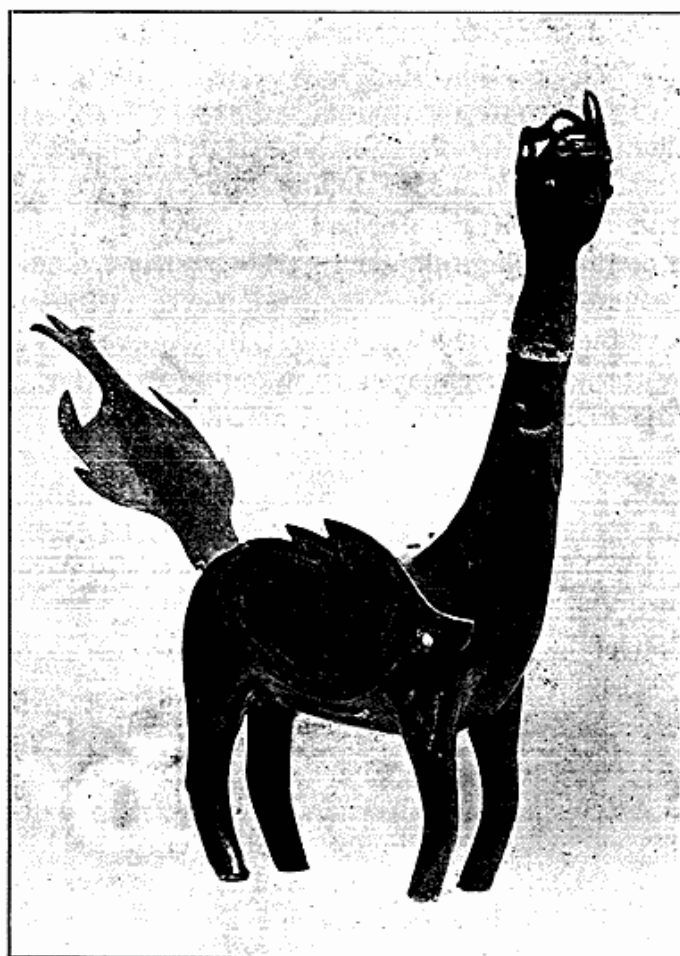

Fig. 3. Bronzefigur fra Sumatra.

nerne til Paradis (Fig. 3) er af Ingeniøren erhvervet paa Sumatra; fra det indre af Celebes hidrører et Hovedklæde af Basttøj, prydet med en usædvanlig og rig Dekoration i flere Farver.

Den tidligere danske Konsul i Soerabaya skænkede ved et Besøg i Museet paa Hjemvejen til Holland Samlingen et Par Ankelringe, som de bruges af unge Piger paa Java. Fra en anden af vore tidligere Konsuler, Generalkonsul Chr. Hedemann, modtoges som testamentarisk Gave en af de Malmkanoner, som i ældre Tid tilvir-

kedes paa Øerne; den er erhvervet paa Philippinerne; lignende Stykker af meget forskellig Størrelse havde Museet forud fra Sumatra, Bali og Keyøerne. Fra Overlærerinde, Frk. Anna P. Krarup, som tidligere har skænket Museet Sager fra sine Rejser, er modtaget en Messingfigur fra Java. Den hollandske Arkæolog, Dr. von Stein-Callenfels, som i et langt Tidsrum har ledet de forhistoriske Undersøgelser paa Øerne, har efter et Besøg i Museet sendt et Antal typiske Stensager, særlig fra Sumatras Oldtid.

Fra Annam, der er meget svagt repræsenteret i Museet, erhvervedes ved Køb 9 Stykker Keramik, mest fra 13. Aarh., fremdragne ved Udgravninger i de senere Aar.

I Modsætning til Annam har vi fra Siam en ret righoldig Samling, takket være de ikke faa Danske, som i Østasiatisk Kompagnis Tjeneste eller paa anden Maade har været beskæftiget i Landet, Vaaben og Genstande, henhørende til Gudstjenesten, har dog den absolute Overvægt blandt de Sager, som ad den Vej tilgaar Museet; siden daværende Kaptajn, senere Admiral Richelieu i 1880'erne skænkede en større Samling, har man faaet meget lidt af Brugsredskaber og Dragt, hvad der stærkt tiltrængtes. Man er derfor særdeles taknemlig for det Arbejde, Hr. Jørgen Peetz i saa Henseende har udrettet i de senere Aar, særlig i Landets nordlige Egne; disse Sager var dog ved Aarets Slutning endnu ikke ankomne. I 1933 er der derimod indgaaet et ret betydeligt Udvalg af Keramik fra Ovnene ved Sawankaloke, Siams Hovedstad før Midten af det 14. Aarhundrede. Endvidere skal nævnes en Dør, prydet med Figurer i Relief, fra et Landsbytempel i det nordlige Siam og 2 Buddhahoveder af Sten.

Til Omtalen af Museets siamesiske Samling bør endnu tilføjes nogle Ord om et enestaaende righoldigt Udvalg af Hovedtøjer og Masker fra den siamesiske Hofballet, udført i malet Sølv. De er ganske vist ikke Museets Ejendom; men Ejeren, Direktør Louis Bisgaard, som har samlet dem under sit mangeaarige Ophold i Landet, har beredvilligt givet os Udstillingsret til dem; de vil faa en særlig Opstilling og vil sikkert vække Opmærksomhed, naar Bygningsforholdene tillader at aabne Samlingen for Publikum.

For mere end et Aartusinde siden blev Buddhismen hjemløs i Forindien, hvor den oprindelig var skabt; men i de Aarhundreder, den blomstrede, satte den sig rige Spor i Kunsten, særlig nordpaa i en stærkt græsk paavirket Skulptur. Af denne fandtes i Museet kun faa og ikke særlig gode Stykker; det var derfor særdeles velkomment ved et Bytte med Mr. Harry G. Beasley, Cranmore etnografiske Museum, at modtage en større Buddhafigur og et karak-

teristisk Figurrelief af denne Art (Fig. 4). Hovedet af en lille Figur fra et saadant Relief hjembragte Lektor Frk. Sophie Petersen fra sin Rejse og skænkede Museet. Fra Mr. Beasley modtoges endvidere endnu et Stykke buddhistisk Skulptur, som har særlig Interesse ved at hidrøre fra Buddha Gaya, det Sted, hvor Gotama under Grublen modtog den Aabenbaring, som gjorde ham til Buddha, den oplyste.

Fra ny Tid i Forindien stammer et Par Dragtstykker, Gave fra Professorinde E. Tscherning, og en Kabulidragt med tilhørende Smykker, skænket Museet af Teltmissionen. En Række Diapositiver med indiske Motiver skyldes Frk. A. L. Sidenius.

Fra den kinesiske Kulturkreds hidrører en Jernplanke og nogle udskaarne Træstykker fra det samme Tempel i Mukden, hvorfra Museet tidligere har modtaget en Række Sager, bl. a. en meget stor

Fig. 4. Stenrelief fra Forindiens buddhistiske Periode.

Bronzefigur af Gudinden Kwan-yin. Disse Sager er en Gave fra Ingeniør Johannes Witt. Forfatteren Johannes V. Jensen har vist Museet sin Interesse ved at skænke en interessant og smukt tilvirket Armbrøst til Udskydning af Lerkugler. Ved Køb er endelig erhvervet et Par Sager fra Han- og Tangtid og et Par smaa buddhistiske Bronzefigurer, hvis Indskrifter betegner dem, som stammer fra 5te Aarhundrede af vor Tidsregning.

Er Aarets østasiatiske Erhvervelser saaledes faatallige, skal det ikke lades ude af Betragtning de Løfter for Fremtiden, vi fra Fru Asta Lindholm har modtaget, idet Fruen har givet Tilsagn om at ville testamentere Museet alt, hvad det maatte ønske, af den betydelige Samling fra Kina og Korea, som er blevet til under hendes Ophold derovre, medens hendes Mand var Departementschef i den kinesiske Toldadministration. Til Samlingen hører yderligere forskellige interessante Portrætmalerier, udførte af Fru Lindholm selv.

Den grønlandske Samling, som jo naturligvis er den centrale i vort etnografiske Museum, har i de foregaaende Aar faaet betyde-

lige Forøgelser, særlig af arkæologisk Materiale, gennem de mange Ekspeditioner, som færdedes deroppe. I Fortsættelse heraf er nu indgaaet et anseligt arkæologisk Materiale fra Dr. Therkel Mathiasens Undersøgelsesrejse til Diskobugten. Ligeledes er der fra den af Dr. Lauge Koch ledede Ekspedition til Nordøstgrønland paany modtaget et større Antal Sager, som er udgravet af stud. mag. P. V. Glob. Fra Hr. Kolonibestyrer H. Høegh i Scoresbysund har Museet modtaget en særdeles kærkommen Forøgelse ved Indsendel-

Fig. 5. Træudskæring fra en Husstolpe fra Haidi-Indianerne.

sen af et større samlet Fund fra en Husruin paa Jamesons Land; det indeholder bl. a. større Dele af Slæde og Kajak, som kan øge vort Kendskab til disse Færdselsredskaber, som endnu var ret ringe.

Endelig skal det nævnes, at Tømremester P. Wedsted, som i en Aarrække har opført Bygninger i Grønland for Styrelsen, har skænket en Vægstenslampe, som han endnu fandt i Brug ved Diskobugten.

I det sydlige Alaska foretog Dr. K. Birket-Smith i Forening med Dr., Frk. Frederica de Laguna fra Philadelphia-Universitetet arkæologiske og etnografiske Undersøgelser. Ekspeditionen var fra dansk Side støttet af Rask-Ørstedfondet, og Udbyttet skulde deles

ligeligt mellem de to Institutioner. Det skal fremhæves, at Universitetsmuseet i Philadelphia viste sig særlig imødekommende, idet vi ogsaa fik Del i den Del af Undersøgelsens Udbytte, som var fremkommet efter Dr. Birket-Smiths Hjemrejse. Dette Materiale, som bl. a. indeholder en fuldstændig Kano, fundet i en Gravhule, er dog først naaet Museet 1934 og hører saaledes rettelig hjemme i Beretningen for dette Aar. Som Prøve skal dog her afbildes et enkelt Stykke, en Prydelse fra en Inderstolpe i et Hus fra Haida-Indianerne, Prince of Wales Island (Fig. 5), der blev købt under Ekspeditionen.

Af Erhvervelserne fra det øvrige Nordamerika skal særlig nævnes en Række Sager, modtagne fra den tidligere omtalte Dr. George G. Heye, New York, hvoriblandt et sjældent Stykke, et Bundt Krigsmedicin fra Crow-Indianere, endvidere et Antal Lerkar fra Arizona. Fra en anden af vore amerikanske Forbindelser, Professor Franck G. Speck, Philadelphia, modtog vi en Bjørnemaske, som Cherokee-Indianerne tidligere brugte den ved Bjørnejagt, dels til besværgende Danse før Jagten, dels under selve Jagten for at skuffe Vildtet.

Ritmester H. Knöhr, fra hvem Museet i 1931 erhvervede en betydelig Samling arkæologiske Sager fra Costa Rica, sendte som Gave en Stenamulet derfra, og Ingeniør J. Stubbe Teglbjærg, som forrige Aar øgede vor Costa Rica-Samling, skænkede en Ridepisk fra de nulevende Indianere der.

Fra Sydamerika er at fremhæve, at Direktør H. Hardt, Dalem ved Berlin, efter et Besøg i hans fortræffelige Privatsamling skænkede Museet 3 Stykker vævet og broderet Stof, hidrørende fra Paracas, et i de senere Aar kendt Findested for Sager fra Perus præcolumbiske Tid. 9 skematiske Vævninger til Belysning af Vævetekniken i det gamle Peru er paa Museets Anmodning godhedsfuldt udført af Frk. Izikowitz, Göteborg. Endelig har vi fra vor Landsmand i Argentina, Hr. Charles Hald, en Mand, som med Interesse fra det fjerne følger Museets Fremgang, modtaget en større Række Sager fra Indianertiden i de Egne: Malestene, Bolakugler, Vaabenspidser o. a., som han med stor Ihærdighed har skaffet paa sine Rejser eller personlig fremdraget.

Inden vi forlader Omtalen af Amerika, maa det fremhæves, at Museet ved Ny Carlsbergfondets Velvilje er kommet i Besiddelse af 5 Afstøbninger af de gamle amerikanske Kulturfolks Storskulptur, saadant som det ikke er muligt at skaffe i Originaler. Museum für Völkerkunde, Berlin, har godhedsfuldt taget sig af deres Udførelse.

Vor Samling fra det arktiske Europa har i dette Aar faaet en betydelig Forøgelse med mere end 60 Stykker fra finske og russiske

Lapper, hvilke skyldes Nationalmuseet i Helsingfors. Da Museets hidtidige Lappesager udelukkende skrev sig fra svenske og norske Lapper, har denne Samling været meget velkommen.

For det øvrige Europas Vedkommende er at bemærke, at Forfatteren Johannes V. Jensen ogsaa her har vist sin Interesse ved at skænke en lille Fjeld-Le, paa Norsk kaldet Stutturv, hidrørende fra en Gaard højt tilfjeldt i Hardanger. En grøsk Brudedragt er hjembragt af Frk. A. Warming.

Det er at haabe, at vore mange, gode Hjælpere ude og hjemme vedblivende vil bevare den Interesse for Museet, som hidtil har været den til saa stor Gavn, og at nye vil træde til, saa det kan lykkes at holde den Standard, det som Verdens ældste etnografiske Museum har Pligt til at stræbe imod.
